

Ontwikkelingssamenwerking moet geen anti-migratiebeleid worden

[Opinie](#) 21 september 2017

'Het koppelen van ontwikkelingsbeleid aan migratie getuigt van morele schaamteloosheid: we willen jullie best helpen, maar dan moeten jullie niet hierheen komen'

Foto: cc [Ministerie van Buitenlandse Zaken](#)

Toeval of symboliek: de Kamerbrief over de verlenging van de huidige missie in Afghanistan kwam op 11 september. Nederland blijft de Resolute Support missie steunen tot eind volgend jaar. De missie in Mazar-e-Sharif is klein en blijft bescheiden, ondanks de oproep van zowel president Trump en de NAVO om meer troepen te sturen naar Afghanistan. Toch is verlenging verstandig omdat training nog vele jaren nodig is om daadwerking genoeg leiderschap, vertrouwen en stabiliteit te creëren bij de Afghaanse veiligheidstroepen.

Er is echter een zorgwekkende breuk met het eerdere beleid. In de Kamerbrief is het thema migratie duidelijk op de voorgrond gekomen. De eerste zin maakt dit al duidelijk: “De opbouw van een stabiel Afghanistan blijft van onverminderd belang voor de bestrijding van terrorisme en het verminderen van irreguliere migratie.” Iets verder in de brief staat: “De huidige veiligheidssituatie staat verdere sociaaleconomische ontwikkeling in de weg en belemmert economische groei. En dit alles is weer een oorzaak van de irreguliere migratie vanuit Afghanistan.” En ook dat is nog niet genoeg. Op dezelfde pagina vinden we ook nog: “Naar verwachting zal een stabiel Afghanistan gepaard gaan met een afname van de (irreguliere) migratie naar Europa.”

Zorgwekkende koehandel

De boodschap wordt hier niet onder stoelen of banken gestoken: we moeten door in Afghanistan want dan bestrijden we niet alleen terrorisme maar zorgen we ook nog voor minder Afghaanse migranten die naar Nederland komen. Het is zorgwekkend dat onze bijdrage in Afghanistan zo steeds meer en steeds explicieter als anti-migratiebeleid wordt gepresenteerd; een trend die overigens ook steeds meer te zien is bij onze hulp aan Afrikaanse

landen. Deze koehandel werd vooral zichtbaar met het in de Kamerbrief genoemde Joint Way Forward akkoord dat de EU eind 2016 met Afghanistan sloot. Gepresenteerd als een gezamenlijke oplossing voor het migratievraagstuk, ging het hier de facto om conditionering van ontwikkelingshulp: Afghanistan blijft EU-steun ontvangen maar moet in ruil hiervoor wel uitgeprocedeerde asielzoekers opnemen.

Het koppelen van ontwikkelingsbeleid aan migratie getuigt van morele schaamteloosheid: we willen jullie best helpen, maar dan moeten jullie niet hierheen komen. Bovendien is het zinloos. Ontwikkelingssamenwerking zorgt namelijk niet voor minder migratie. Als Afghanen voor geweld moeten vluchten of elders een beter leven willen zoeken, dan zullen zij hun land verlaten. Zelfs op de langere termijn is het de vraag of Afghanen minder zullen migreren als het land zich ontwikkelt. Hein de Haas, hoogleraar sociologie aan de Universiteit van Amsterdam, voorspelt juist meer migratie als arme landen zich verder ontwikkelen. In zijn optiek zorgen economische groei en beter onderwijs voor meer capaciteiten en aspiraties om te migreren, zoals we dat natuurlijk in Nederland en de rest van Europa ook zien. Ontwikkelingssamenwerking is en blijft uiterst belangrijk, maar niet als rem op migratie.

De grootste uitdaging

Afghanen die oorlog of extreme armoede ontvluchten zullen hun land willen verlaten; Europa en daarin ook Nederland heeft de taak hen goed op te vangen en zo snel mogelijk te laten integreren. Maar we moeten ook beseffen dat verreweg de grootste uitdaging op migratiegebied momenteel in Afghanistan zelf te vinden is. Afghanen die in het verleden naar Iran of Pakistan geëmigreerd of gevlucht zijn, worden op dit moment massaal teruggestuurd. Het zorgt voor een instroom van honderdduizenden Afghanen per jaar terwijl de Afghaanse overheid nauwelijks capaciteit en middelen heeft om deze mensen op te vangen. Onderzoek van Oxfam wijst uit dat die terugkeer nu al zorgt voor stijgende huurprijzen en dalende inkomens, waardoor druk komt te staan op een toch al preciaire situatie. Bovendien zorgt het aanhoudende geweld voor nieuwe vluchtelingen binnen Afghanistan die ook dringend hulp nodig hebben.

Het zou goed zijn als het Nederlandse humanitaire en ontwikkelingsbeleid in Afghanistan de komende jaren aandacht besteedt aan deze onderbelichte kant van de migratieproblematiek. Maar dat moeten we niet doen vanuit de immorele en onrealistische wens dat Afghanen niet meer naar Nederland zullen komen.

Dr. Jorrit Kamminga is beleidsadviseur voor Oxfam Novib in Afghanistan en visiting fellow aan Instituut Clingendael